

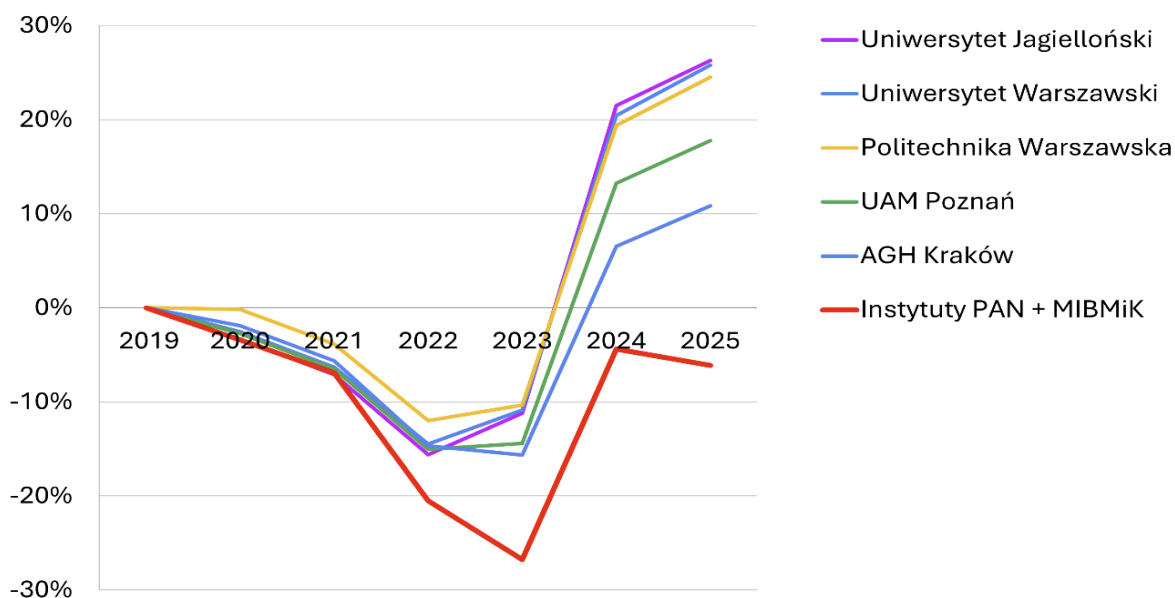
STANOWISKO NR 4/2025
PREZYDIUM ZGROMADZENIA DYREKTORÓW INSTYTUTÓW NAUKOWYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

z dnia 12 października 2025 r.

w sprawie konieczności trwałego zwiększenia finansowania instytutów PAN

Instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk to blisko 70 jednostek naukowych, z siedzibami na terenie całego kraju, zajmujących się badaniami fundamentalnymi oraz zastosowaniami. Zatrudniają ponad 9,5 tysiąca pracowników, w tym około 4,5 tysiąca naukowców. Ich subwencje, w łącznej kwocie ponad 1,1 mld zł, pochodzą z części 28 „Szkolnictwo Wyższe i Nauka”, odrębnej od części 67, z której finansowana jest Akademia.

W światowych rankingach jakości naukowej (Scimago Institutions Ranking¹, Nature Index²) instytuty PAN, występujące pod marką PAN, mają konsekwentnie najwyższe notowania spośród wszystkich polskich jednostek naukowych. Wobec powyższego, jako przedstawiciele instytutów domagamy się, aby zaczęły być traktowane - w zakresie tempa wzrostu finansowania - tak jak uczelnie wyższe. Jednorazowe dopłaty, choć ważne, jedynie przesuwają problem w czasie.

Rys 1. Wzrost trwałej części subwencji (%) po odjęciu skumulowanej inflacji.

¹ Scimago Institutions Rankings <https://www.scimagoir.com/rankings.php?ranking=Research&country=POL>

² Nature Index <https://www.nature.com/nature-index/institution-outputs/generate/all/countries-Poland/all>

Mówimy tutaj o konieczności i sprawiedliwości. Od 2018 r., czyli od wejścia w życie ustawy 2.0, **tempo wzrostu finansowania instytutów dramatycznie odstaje od tempa wzrostu finansowania uczelni publicznych. Z wyliczeń jasno wynika, że aby to niesprawiedliwe niedofinansowanie wyrównać, należy zwiększyć subwencję instytutów o około 250 mln zł.**

Za czasów rządów obecnej koalicji relatywne niedofinansowanie instytutów wyniosło aż 100 mln zł. Jak to się stało? W ubiegłym roku instytuty otrzymały trwałe podwyżki około 5% mniejsze niż uczelnie, a w lutym tego roku konsekwentnie pominięto je przy kolejnych 5% podwyżek przyznanym uczelniom. Dopłaty jednorazowe, za które jesteśmy wdzięczni, nie rozwiązują tego problemu.

Obecna sytuacja działa demotywująco na naukowców i zmniejsza naszą konkurencyjność na arenie krajowej i międzynarodowej. Jest ona dramatyczna, ponieważ w wielu instytutach warunki pracy stają się coraz gorsze i mniej przewidywalne. Coraz trudniej pozyskać nowych, dobrych naukowców, a infrastruktura badawcza się starzeje.

Pracownicy instytutów to nie tylko naukowcy, ale też ludzie i obywatele – z ich codziennymi zobowiązaniami i rozterkami. Oczekują stabilizacji i poważnego traktowania badań naukowych. Utrzymanie instytutów to nie tylko odpowiedzialność ich dyrektorów, ale i Władz Państwowych. W sytuacji, w której się znaleźliśmy, jesteśmy zmuszeni domagać się znaczącego zwiększenia nakładów na dział budżetowy 28. **Oczekujemy w szczególności od Posłanek i Postów - jako naszych przedstawicieli - wsparcia w staraniach o trwałe zwiększenie finansowanie instytutów PAN.**

Oczekujemy również dotrzymania obietnicy uruchomienia od początku 2026 roku programu *Inicjatywa Doskonałości – Instytut Naukowy PAN*, który został publicznie zapowiedziany przez Ministra i według informacji z MNiSW oszacowany na 50 mln zł. Bez niego najlepsze instytuty nie mogą uzyskać należnego wsparcia.

Apelujemy o pilne umożliwienie raportowania do MNiSW informacji finansowych na formularzu Rb-70 – jak to ma miejsce w przypadku uczelni – aby odpowiedzialność za instytuty nie była rozmywana między Kancelarię Premiera i Ministerstwo. Decyzja w tej sprawie leży w gestii Ministerstwa Finansów i nie rozumiemy, dlaczego odsuwa ono tę możliwość w czasie, tak jakby Władze Państwowe nie chciały wiedzieć, ile kosztują instytuty i uprawiana w nich nauka oraz działania na rzecz kultury i dziedzictwa narodowego.

Po 2018 r. słyszeliśmy od przedstawicieli różnych sił politycznych, że dopóki Polska Akademia Nauk się nie zreformuje, pieniędzy nie będzie. Przystając na postawiony warunek, odpowiedzialnie i czynnie uczestniczyliśmy w pracach przygotowujących reformę. Z inicjatywy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z udziałem władz PAN, związków zawodowych i dyrektorów instytutów, przygotowano kompromisowy projekt nowelizacji ustawy o PAN, który ma szansę uzyskać szerokie poparcie. **Oczekujemy od**

Władz Państwa, by - w obliczu naszej gotowości do gruntownej reformy - przypomniaty sobie o trudnej sytuacji pracowników jednostek naukowych Akademii.

Rozumiemy inne wyzwania budżetowe, przed którymi stoi nasz kraj - w pierwszym rzędzie związane z obronnością. Należy jednak pamiętać, że obronność musi być docelowo związana z uniezależnieniem się od technologii zagranicznych, a bez badań fundamentalnych, które prowadzą instytuty naukowe i badawcze, nie będzie to możliwe. **Hamując rozwój instytutów, Państwo Polskie przyczynia się do pogłębiania istniejącej już przepaści w tempie postępu cywilizacyjnego między Polską a innymi wysoko rozwiniętymi krajami Europy i świata.**

W trosce o bezpieczeństwo i dobrobyt obywateli naszego kraju zwracamy się z apelem o znaczące korekty w planie budżetu, który w obecnym kształcie jest dla nas budżetem nędzy.

Przewodniczący
Zgromadzenia Dyrektorów Instytutów Naukowych
Polskiej Akademii Nauk

Karol Palka